

แนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในจังหวัดขอนแก่น
Guideline for Development Elder Persons Potentiality in Community
Development Participation in Khon Kaen Province

วิฑูรย์ วีระศิลป์¹, ธนกร ศิริมงคลกานต์², พรหมชัย สุพรรณ³,
บุญเพ็ง สิทธิวงษา⁴

Witoon Weerasin¹, Thanakorn Siramongkolkan², Promchai Suphan³,
Boonpeng Sittivongsa⁴

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

Email : boonpenggg@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในจังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในจังหวัดขอนแก่นและ 3) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในจังหวัดขอนแก่น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ จำนวน 384 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในจังหวัดขอนแก่น เรียงลำดับด้านมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านปัญญาด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) แนวทางพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในจังหวัดขอนแก่น ควรให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความคิดที่เป็นระบบ มีประสบการณ์ มีความรู้ มีความคิดเป็นผู้นำ และมีการสื่อสารที่ชัดเจน

^{1,4} คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

^{1,4} Faculty of Social Sciences and Humanities, Northeastern University, Thailand.

^{2,3} คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

^{2,3} Faculty of Engineering, Northeastern University, Thailand.

*ได้รับบทความ: 17 มกราคม 2563; แก้ไขบทความ: 2 มีนาคม 2563; ตอบรับการตีพิมพ์:

11 มีนาคม 2563

Received: January 17, 2020; Revised: March 2, 2020; Accepted: March 11, 2020

พอสมควร เท่านั้นที่ใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญมาช่วยทำงานพัฒนาชุมชน พัฒนาผู้สูงอายุจากภาระให้เป็นพลัง ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ คือ การจัดกิจกรรมสันทนาการให้กับผู้สูงอายุ สร้างอาชีพ การเชิญวิทยากร อาจารย์สอนอาชีพที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ การบริหารจัดการการจัดตั้งชมรม มีประธานชมรมเป็นตัวแทนประสานงานในการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมและวางกรอบแนวทางในการบริหารจัดการอย่างมีระบบระเบียบที่มีความชัดเจน

คำสำคัญ : 1. แนวทางการพัฒนา 2. ศักยภาพผู้สูงอายุ 3. การมีส่วนร่วม

ABSTRACT

The objectives of the research article were 1) to study the potential of the elderly to participate in community development in Khon Kaen Province 2) to analyze the factors affecting the development of the potential of the elderly in the development of the community in Khon Kaen province and 3) to study the potential development guidelines Elderly in community development in Khon Kaen Province. The samples groups 50 persons. The research tool was a questionnaire. The statistics that were used for data analysis were Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation.

The research result were found that: 1. Potential level of the elderly to participate in community development in Khon Kaen Province the following are arranged in descending order psychological, physical, intellectual, social relations and community development respectively. 2. Factors Affecting the Potential of Elderly Development in Community Development in Khon Kaen Province Regarding factors affecting community development it was found that it was at a medium level with physical factors, environmental factors, economic factors, social factors respectively. 3. Guideline for Development Elder Persons Potentiality in Community Development Participation most elderly should have systematic thinking, experience, knowledge, and leadership thinking And have reasonably clear communication. Only use of knowledge, expertise to help develop the community. Developing the elderly from burdens to power. The participation of the elderly is to organize recreational activities for the elderly. Create a career to invite speakers. Teachers teaching careers that are suitable for the elderly. Management of the establishment of the club with

the president of the club as a coordinator for participatory development and laying out a guideline for systematic and clear management.

Keywords : 1. Guideline for Development 2. Elder Persons Potentiality 3. Participation

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ประเทศไทยในวันนี้กำลังก้าวเข้าสู่ภาวะที่เรียกว่า “สังคมสูงวัย” หรือในภาษาอังกฤษ คือ “Ageing Society” ซึ่งหมายถึงสังคมที่มีจำนวนผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) เกินกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศโดยจากผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2554 พบว่าในปีดังกล่าวประเทศไทยมีผู้สูงอายุเป็นจำนวนถึง 8,266,304 คน คิดเป็นร้อยละ 12.2 เพิ่มขึ้นจาก 7,020,959 คน ในปี 2550 และจะเพิ่มอย่างต่อเนื่องในอนาคตซึ่งจากการคาดการณ์ของสหประชาชาติจำนวนผู้สูงอายุของประเทศไทยจะมีจำนวนมากกว่า 10 ล้านคน (ประมาณร้อยละ 16) ในปี 2558 และจะมีจำนวนมากกว่า 15 ล้านคน (ประมาณร้อยละ 23) ในปี 2568 จะเห็นว่าสถานการณ์ถือว่าน่าเป็นห่วงเป็นอย่างมากโดยเฉพาะเมื่อหันไปมองสัดส่วนประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) ของประเทศที่กำลังลดลง โดยจะมีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 67.4 ในปี 2554 เหลือร้อยละ 66.8 ในปี 2558 และร้อยละ 62.4 ในปี 2568 การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เกิดคำถามว่า “อนาคตของผู้สูงอายุจะเป็นอย่างไร” (ณิชาณี ฉุนฉลาด, 2558 : 134)

ในอดีตผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีบทบาทและมีสถานภาพทางสังคมสูง เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ และเป็นปฐมนิยบุคคลที่ควรเคารพนับถือของลูกหลาน ดังในสังคมชนบทมีคำเรียกขานผู้สูงอายุด้วยความเคารพยกย่อง เช่น พ่อใหญ่ แม่ใหญ่ แต่ในปัจจุบันคุณค่าของผู้สูงอายุได้เปลี่ยนแปลงไป คนรุ่นใหม่ไม่ค่อยให้ความสำคัญผู้สูงอายุเหมือนเช่นแต่ก่อน ส่วนตัวผู้สูงอายุเองก็รู้สึกว้าเหว่และสถานภาพของตนลดลง สาเหตุที่ทำให้คุณค่าทางสังคมของผู้สูงอายุลดลง เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ทำให้สมาชิกในครอบครัวมีภารกิจและกิจกรรมแยกส่วนกันมากขึ้น เด็กใช้เวลาอยู่ในโรงเรียน กลุ่มเพื่อน ส่วนผู้ใหญ่อยู่นอกบ้าน การมีกลุ่มสังคมที่ต่างกันส่งผลให้การถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นก่อนสู่คนรุ่นใหม่มีความสำคัญน้อยลง สิ่งที่น่าห่วงใยคือสิ่งที่ปู่ย่าตายายรู้ ไม่ได้สำคัญต่อวิชาชีพการงานสมัยใหม่ของลูกหลาน วิถีชีวิตที่ต้องใช้เวลาอยู่นอกบ้านเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนในบ้านลดน้อยลง มีความเป็นปัจเจกบุคคลสูง และเกิดช่องว่างระหว่างวัยจากการที่มีประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นและมีอายุยืนยาวขึ้น ส่งผลให้โครงสร้างประชากรของประเทศเปลี่ยนแปลงไป คืออัตราส่วนผู้สูงอายุที่เป็นภาระเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่อัตราส่วนและจำนวนประชากรวัยแรงงานเริ่มลดลง ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจส่วนรวมต่อการออมและการลงทุนทำให้ผู้สูงอายุต้องเสี่ยงต่อการถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังมากขึ้น เพราะประชากรวัยแรงงานส่วนหนึ่งต้องย้ายถิ่นเพื่อประกอบอาชีพ

ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุตรหลานมีเวลาเอาใจใส่ผู้สูงอายุน้อยลง ผู้สูงอายุจึงต้องรับผิดชอบตนเองมากขึ้น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ และไม่เป็นการต่อบุตรหลานและสังคม (ระพีพรรณ คำหอม, 2554 : 130-131)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้ศึกษาจึงอยากที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในเขตจังหวัดขอนแก่น ผู้ศึกษาคาดหวังว่าการศึกษานี้ จะเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม ช่วยเหลือตัวเองได้ตามอัตภาพและไม่เป็นภาระแก่ผู้อื่น ซึ่งจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในจังหวัดขอนแก่น
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในจังหวัดขอนแก่น
- 2.3 เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในจังหวัดขอนแก่น

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้ทราบถึงศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในจังหวัดขอนแก่น
- 3.2 ได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในจังหวัดขอนแก่น
- 3.3 นำเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในจังหวัดขอนแก่น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุในพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัดขอนแก่น ทั้งสิ้น 132,681 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จะได้กลุ่มตัวอย่าง 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของ ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของผู้สูงอายุ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ปัจจัยในการพัฒนาชุมชน ส่วนที่ 3 แนวคิดข้อเสนอแนะเป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ระดับศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในจังหวัดขอนแก่นโดยรวมทุกด้าน ทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงลำดับด้านมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านจิตใจ ($\bar{X} = 3.00$) ด้านร่างกาย ($\bar{X} = 3.00$) ด้านปัญญา ($\bar{X} = 2.80$) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ($\bar{X} = 2.80$) และด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 2.50$) ตามลำดับ

5.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.00$) โดยมีปัจจัยด้านร่างกาย ($\bar{X}=3.00$) ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}=3.00$) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X}=3.00$) ปัจจัยทางด้านสังคม ($\bar{X}=3.00$) ตามลำดับ

5.3 แนวทางพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ควรให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความคิดที่เป็นระบบ มีประสบการณ์ มีความรู้ มีความคิดเป็นผู้นำ และมีการสื่อสารที่ชัดเจนพอสมควร เท่านั้นที่ใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญมาช่วยทำงานพัฒนาชุมชน พัฒนาผู้สูงอายุจากภาระให้เป็นพลัง ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ คือ การจัดกิจกรรมสันทนาการให้กับผู้สูงอายุ สร้างอาชีพการเชิงวิทยากร อาจารย์สอนอาชีพที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ การบริหารจัดการการจัดตั้งชมรม มีประธานชมรมเป็นตัวแทนประสานงานในการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมและวางกรอบแนวทางในการบริหารจัดการอย่างมีระบบระเบียบที่มีความชัดเจน

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ระดับศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในจังหวัดขอนแก่น โดยเรียงลำดับด้านมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านปัญญา ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้สูงอายุอาจมีสภาพร่างกาย จิตใจ ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเข้าร่วมกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิรัตน์ จันทมาตย์, สมเกียรติ เกียรติเจริญ (2560 : 129-130) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า 1)ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการศาสนา ด้านวัฒนธรรมประเพณี ด้านการศึกษา และด้านการพัฒนาชุมชน 2)ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทด้านสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีความถี่สูงไปหาต่ำสามลำดับแรก ได้แก่ ควรเชิญผู้สูงอายุเป็นที่ปรึกษากิจกรรมด้านการศาสนาของชุมชนควรให้อาสาผู้สูงอายุร่วมงานประเพณีกับคนทุกวัยและควรส่งเสริมผู้สูงอายุได้แสดงความคิดเห็นในการพัฒนามากกว่าปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรสิทธิ์ ไกรสิน (2562 : 222) ที่ได้ศึกษาผลกระทบ

ของความเปลี่ยนแปลงของสถาบันครอบครัวที่มีต่อผู้สูงอายุในชนบทอีสาน พบว่า 1)สภาพปัจจุบันของครอบครัวและผู้สูงอายุในชนบทอีสานได้เปลี่ยนแปลงจากเดิมหลายด้าน คือ รูปแบบของครอบครัวเปลี่ยนจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้นขนาดของครอบครัวเล็กลง การอาชีพเปลี่ยนไปทำงานต่างถิ่นมากขึ้น บรรยากาศในครัวที่เคยอบอุ่นมีสมาชิกอยู่พร้อมเพรียงกันกลับเจียบเหงา เหลือแต่ผู้สูงอายุและเด็ก แต่แม้ว่าครอบครัวจะเปลี่ยนไปก็ตาม ผู้สูงอายุยังคงพึงพอใจกับวิถีชีวิตในวัฒนธรรมดั้งเดิมอยู่ การปรับตัวเปลี่ยนแปลงก็มีน้อยมาก 2)ผลกระทบของความเปลี่ยนแปลงของสถาบันครอบครัวที่มีต่อผู้สูงอายุ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ ซึ่งเป็นผลกระทบในเชิงลบมากกว่าเชิงบวกต่อผู้สูงอายุ

6.2 จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในจังหวัดขอนแก่น โดยมีปัจจัยด้านร่างกาย ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพร คูหา (2552 : ข) ได้ศึกษาแนวทางการปรับปรุงคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลหนองขาวอำเภอดอนจานจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า 1)สภาพคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาด้านร่างกายโดยการเจ็บป่วยทางร่างกายด้านจิตใจ พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความจำไม่ดีแต่พบว่ามีสมาธิและความสนใจต่อความสัมพันธ์ทางสังคมเกี่ยวกับการดูแลเอาใจใส่ของสมาชิกในครอบครัวนอกจากนี้ยังพบว่ามีสมาธิและความสนใจต่อสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายนอกบ้านเช่นสะอาดบรรยากาศดีไม่มีมลพิษ 2)ปัญหาการปรับปรุงคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุพบว่าปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากผู้สูงอายุขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัญหาของตนเองที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและ 3)แนวทางการปรับปรุงคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุพบว่าต้องให้ความสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตทางด้านร่างกายเป็นอันดับแรกก่อนโดยการออกหน่วยตรวจสุขภาพเคลื่อนที่เป็นประจำทุกเดือนรองลงมาต้องให้ความสำคัญทางด้านจิตใจโดยการเสริมสร้างความมั่นคงทางใจด้วยการจัดโครงการแสดงธรรมเทศนาสำหรับผู้สูงอายุเป็นประจำทุกเดือนนอกจากนี้ควรเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมให้แก่ผู้สูงอายุโดยจัดกิจกรรมกลุ่มชมรมสำหรับผู้สูงอายุเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมรวมถึงแนวทางการปรับปรุงคุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมควรเน้นให้มีการเพิ่มเงินเบี้ยยังชีพคนชราแบบจัดเป็นสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุโดยมีหลักเกณฑ์ชัด

6.3 แนวทางพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในจังหวัดขอนแก่น ควรให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความคิดที่เป็นระบบ มีประสบการณ์ มีความรู้ มีความคิดเป็นผู้นำ และมีการสื่อสารที่ชัดเจนพอสมควร เท่านั้นที่ใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญมาช่วยทำงานพัฒนาชุมชน พัฒนาผู้สูงอายุจากการให้เป็นพลัง ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ คือ การจัดกิจกรรมสนทนากับผู้สูงอายุ สร้างอาชีพการเชิงวิทยากร อาจารย์สอนอาชีพที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ การบริหารจัดการการจัดตั้งชมรม มีประธานชมรมเป็นตัวแทนประสานงานในการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมและวางกรอบแนวทางในการบริหารจัดการอย่างมีระบบระเบียบที่มีความชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

สุทธิรัตน์ จันทมาตย์, สมเกียรติ เกียรติเจริญ (2560 : 129-130) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทด้านสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีความถี่สูงไปหาต่ำสามลำดับแรก ได้แก่ ควรเชิญผู้สูงอายุเป็นที่ปรึกษากิจกรรมด้านการศาสนาของชุมชนควรให้โอกาสผู้สูงอายุร่วมงานประเพณีกับคนทุกวัยและควรส่งเสริมผู้สูงอายุได้แสดงความคิดเห็นในการพัฒนามากกว่าปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อริยา นาสมพิช, ไพรัช พันชมภู (2561 : 138-139) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภโพนธิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนได้เสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภโพนธิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับตามความถี่สูงไปหาต่ำ สามอันดับแรก คือควรเพิ่มการจัดโครงการ/กิจกรรมให้ความรู้ในการป้องกันโรคติดต่อไม่ติดต่อ ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพอนามัยให้มากขึ้น ควรที่จะจัดโครงการอื่นๆ ที่เป็นการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีควบคู่ไปด้วยเช่น ในกลุ่มผู้สูงอายุควรจัดให้มีการตั้งชมรมผู้สูงอายุในทุกหมู่บ้าน และควรมีแผนการฝึกซ้อม กรณีเกิดเหตุฉุกเฉินโดยไม่คาดคิด อย่างน้อยปีละ 1-2 ครั้ง เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับประชาชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กำพล มีดทัพไทย, อุดม พิริยสิงห์ (2562 : 29) ที่ได้ศึกษาการประยุกต์หลักธรรมทำให้งามในการให้บริการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้สูงอายุได้เสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์หลักธรรมทำให้งามในการให้บริการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับตามความถี่จากสูงไปหาต่ำสามอันดับแรก ได้แก่เจ้าหน้าที่ควรเอาใจใส่ขณะให้บริการจ่ายเบี้ยยังชีพให้มากกว่าที่เป็นอยู่ รวมทั้งควรพูดจาสุภาพไพเราะและเป็นกันเอง ควรให้สิทธิแก่ผู้รับเบี้ยยังชีพได้เลือกช่องทางในการรับเบี้ยยังชีพในช่องทางอื่นๆ เช่น จ่ายเบี้ยยังชีพโดยตรง หรือจ่ายผ่านธนาคารให้กับผู้รับเบี้ยยังชีพก็ได้ ซึ่งควรตรงวัน และเวลาที่กำหนด และในกรณีที่อายุครบ 60 ปีบริบูรณ์แต่ลืมลงทะเบียน เจ้าหน้าที่ควรรับขึ้นทะเบียนให้ครบทุกคน และควรให้คำแนะนำผู้มาลงทะเบียนและบริการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ควรแสวงหาแนวทางในการระดมบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเข้ามาร่วมทำงานเป็นอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ หรือจัดสรรงบประมาณจ้างบุคลากรเพิ่มเติมให้เพียงพอกับความต้องการของผู้สูงอายุในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

7.1.2 ควรศึกษาข้อกฎหมายเพื่อปรับปรุงหาแนวทางช่วยเหลือ ผู้สูงอายุให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 ควรจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุให้มีความกระจายอย่างทั่วถึงในทุกๆ ชุมชนอย่างเป็นระบบเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพทางการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน

7.2.2 ควรส่งเสริมอาชีพโดยจัดอบรมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ โดยลดเงื่อนไข สำหรับจากเดิมต้องมีการรวมกลุ่มเพื่อขยายโอกาส ให้แก่ผู้สูงอายุที่มีจำนวนน้อยในชุมชนบางแห่งในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุระหว่างจังหวัดขอนแก่นกับจังหวัดอื่นๆ เพื่อนำจุดเด่น จุดด้อย เพื่อนำข้อมูลจุดเด่นที่ได้มาปรับปรุง และพัฒนาทางการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7.3.2 ควรทำวิจัยแบบเจาะจงเพื่อหาแนวทางพัฒนาเฉพาะด้าน เช่น ศึกษาเฉพาะสวัสดิการผู้สูงอายุ ด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพจิต ด้านสภาพแวดล้อม และด้านครอบครัวสังคม เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาที่เจาะลึกยิ่งขึ้น

8. เอกสารอ้างอิง

- กำพล มืดทัฟไทย, อุดม พิริยสิงห์. (2562). การประยุกต์หลักธรรมทำให้งามในการให้บริการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 8(1). 28-38.
- ณิชาณี อนุฉลาด. (2558). การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2560. จาก <http://library2.parliament.go.th/wichakarn/content-digest/digest021.pdf>
- ระพีพรรณ คำหอม. (2549). **สวัสดิการสังคมกับการสังคมไทย (Social Welfare in Thai Society)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพรทิพกราฟฟิค จำกัด.
- สุทธิรัตน์ จันทมาตย์, สมเกียรติ เกียรติเจริญ. (2560). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลา อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 6(2). 129-139.
- สุพร คูหา. (2552). **แนวทางการปรับปรุงคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลหนองขาว อำเภอดมรง จังหวัดกาญจนบุรี**. รายงานการวิจัยรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการจัดการภาครัฐ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สุรสิทธิ์ ไกรสิน. (2562). ผลกระทบของความเปลี่ยนแปลงของสถาบันครอบครัวที่มีต่อผู้สูงอายุในชนบทอีสาน. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. 8(1). 221-230.

อริยา นาสมพิษ, ไพรัช พันชมภู. (2561). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภโพนธิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. 7(2). 138-146.

9. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้องอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการลงพื้นที่วิจัยของชุมชนในจังหวัดขอนแก่นได้กรุณาให้ข้อมูลคำปรึกษา แนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของปัญหาเพื่อให้เกิดความถูกต้องสมบูรณ์ซึ่งผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและการเสียสละเวลาของท่านเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้คำปรึกษา ความรู้ และประสบการณ์ศึกษางานวิจัย ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ได้กรุณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหาและความเที่ยงตรงของเครื่องมือและสถิติที่ใช้ในการวิจัยมา ณ โอกาสในครั้งนี้ ขอขอบคุณ เพื่อนๆ ร่วมสถาบันและเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนทุกท่านที่เกี่ยวข้องซึ่งมิได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

คุณงามความดีพึงได้จากการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา คณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจจนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จล่วงด้วยดี